

HISTORIE

Václav Klaus,
muž ovládaný
touhou
nesouhlasit

str. 10

ČTVRTEK 2. BŘEZNA 2023

PRÁVO

Český lev

4. března
2023
v Rudolfinu

přímý
přenos
na ČT1
od 20.10

30
(Inzerce)

NEZÁVISLÉ NOVINY ročník 33 / 52 25 Kč

MARKÉTA IRGLOVÁ
Oscar mi někdy
dělá medvědí službu

CAFÉ
)Salon

Proč musíme žít
ve světě navrženém
muži a pro muže?

Ceny vyletěly víc než v EU

Jakub Svoboda

Stejně jako loni i na začátku letošního roku rostly ceny potravin v ČR rychleji, než byl evropský průměr.

Podle dat, která Právu poskytl Eurostat, stoupaly v lednu ceny potravin, alkoholu a tabákových výrobků v ČR meziročně o 19,6 %, zatímco v celé EU v průměru o 15,5 % a v eurozóně o 14,1 procenta.

Úžasný návrat Adamczykové. Světové zlato

Překonala pochybnosti po těžkém zranení nohou, které ji připravilo o olympijskou účast loni v Pekingu, a užívá si závody na prkne bez bolesti. Eva

Říkala jsem si,
že musím dupat
nejvíc, co to šlo

Eva Adamczyková

Adamczyková to názorně předvedla v gruzínském Bakuriani, kde suverénně získala své druhé zlato z mistrovství světa.

„Věděla jsem, že na to mám. Říkala jsem si, že musím dupat nejvíce, co to šlo. A povedlo se,“ uvedla 29letá česká snowboardistka, která po prvenství na ZOH 2014 a MS před čtyřmi lety, které vyhrávala ještě pod

V lednu ceny potravin, alkoholu a cigaret vzrostly v ČR meziročně o 19,6 %, v celé EU v průměru o 15,5 %
Eurostat

ní body by mohla v případě potravin klesnout díky plánovanému sloučení nižších sazeb DPH,

které prosazuje šéf státní kasy Zbyněk Stanjura (ODS).

„Česká republika má jednu z nejvyšších sazeb DPH na potraviny v Evropě a ve srovnání se sousedními státy je ten rozdíl ještě markantnější. V Rakousku, Německu, Polsku i na Slovensku je sazba DPH u potravin od 5 do 10 procent a konkrétně Polsko dokonce DPH u základních potravin snížilo na nulu,“ upozornil už loni na

podzim partner společnosti PwC ČR Martin Diviš.

Mimořádně se sezdej Sněmovna

Loni za celý rok meziročně nejvíce zdražily potraviny v Maďarsku (o 49,6 %). Následují Litva (33,5 %) a Estonsko (30,8 %). V České republice vzrostly ceny potravin podle Eurostatu o 27,2 procenta a Čes-

ko tak bylo mezi unijními zeměmi šesté.

Průměrně loni ceny potravin v EU rostly o 18,2 procenta, přičemž nejlépe na tom byly Lucembursko (nárůst o 11 %), Irsko a Kypr, kde činil nárůst přes 12 procent. Ještě v prosinci 2021 se ČR pohybovala na unijním průměru, když ceny potravin meziročně rostly o 4,3 procenta.

(Pokračování na str. 5)

Eva Adamczyková s tradičním knírkem pod nosem měla z vítězství obrovskou radost.

Foto: ČTK

Kvůli osekání platů ve školách dusno v ANO

Jakub Svoboda
Jiří Mach

Pozměňovací návrh koaličních poslanců, který z navýšení platů učitelů na 130 procent průměrné mzdy vyjímá 40 tisíc pedagogických pracovníků, jaké jsou asistenti, mistři, vyučovatelé či psychologové, podpořili včera ve školském výboru

i poslanci opozičního ANO. Podle šéfky jejich klubu Aleny Schillerové je však návrh špatný a chce si to se svými poslanci vyříkat.

„Ten návrh je určitě špatně, navýšení se určitě musí týkat všech pedagogických pracovníků, a ne samotných učitelů. To je v rozporu s programovým prohlášením vlády, ale i proti

předchozím dohodám,“ kritizovala to pro Právo Schillerová.

Přidají jen vyučujícím

„Určitě se o tom budeme bavit v klubu. Nedokážu si představit, že bychom to podpořili. Naše vláda pravidelně navýšovala platy jak pedagogickým, tak ne-

pedagogickým pracovníkům a žádný zákon jsme k tomu ne-

potřebovali,“ dodala. Vláda už své prohlášení v duchu posledního obratu upravila. Z původního znění garance platů všem pedagogickým pracovníkům na úrovni 130 procent průměrné mzdy se stala garance jen pro vyučující pedagogy.

Přibylo však nové ujištění: „Zajistíme vyšší platy pro ostatní pedagogické a nepedagogic-

ké pracovníky a garantujeme jejich navýšování podle růstu průměrné mzdy.“

A včera pro úpravu hlasoval školský výbor jednohlasně. „V klubu jsme to nediskutovali. V situaci, že 130 procent nebudě zřejmě naplněno u nikoho, a vzhledem ke stavu státního rozpočtu jsem hlasoval dle svého přesvědčení,“ sdělil Právu

Stanislav Fridrich z ANO. Ani šéf výboru Ivo Vondrák, který opustil ANO, nevidí nic dramatického na tom, když z celkového objemu navýšování mezd pedagogických pracovníků budou vyňaty pozice neučitelského typu, jako jsou asistenti, vyučovatelky v družinách či trenérky.

(Pokračování na str. 3)

Záchranař s majákem za bauračku pykat nebude

Patrik Biskup

Jako na houpače si musí připadat řidič sanitky Tomáš Vítek. Za jeho loňskou dopravní nehodu při jízdě se zapnutým majákem už padly čtyři verditky, každý ale s jiným závěrem o tom, jestli za bauračku může, či nikoliv. Ještě do úterka hrozilo, že přijde o řidičský průkaz

a bude muset zaplatit pokutu. To už ale neplatí. Včerejší a také definitivní rozhodnutí správního orgánu nakonec 34letého záchranaře zcela očistilo.

Nehoda se stala v květnu v Janovicích nad Úhlavou. Vítěk tehdy vezl ve vozidle Škoda Kodiaq lékařku k pacientovi ve vážném stavu. Na kruhovém objezdu se srazil se Škodou Fabia, když ze

způsobu jízdy jejího řidiče měl za to, že mu dává přednost.

Střet s fabií na kruhovém objezdu

Ke střetu vozidel došlo přímo na kruhovém objezdu. Řidič fabie nejel jako první, přičemž ihned uhnul vozem k pravému okraji vozovky a přibrz-

dil. „Z jeho chování jsem došel k závěru, že o mně ví, snaží se nepřekážet a dává mi prostor k předjetí. Tak jsem ho objel a chtěl vjet prvním výjezdem. Jenže fabie pokračovala dál po kruhovém objezdu. Začal jsem brzdit, ale střetu jsem už nezabránil,“ popsal nehodu řidič záchranařského vozu.

Policisté Vítka nejprve obvi-

nili z trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti, neboť při nehodě došlo ke zranění druhého řidiče s pracovní neschopností delší než týden.

(Pokračování na str. 8)

23052

9 771211 211011

Kvůli osekání platů ve školách dusno v ANO

(Pokračování ze str. I)
Odlivu tétoho profesí se neobává.

„To už je v kompetenci ředitelů, aby si zajistili všechny potřeby školy. Nemělo by to být něco dramatického. Spíš věnímáme, že nám odchází vysokoškolští učitelé,“ řekl Právou.

Vondrák argumentoval jako autoři vládního pozeměnovacího návrhu. „Jde o tu garanci 130 procent, která bude v zákoně ukončena. Týká se sice jen uči-

Ten návrh je určitě špatně, je v rozporu s prohlášením vlády, ale i proti dohodám

Alena Schillerová

telů, není to obecně pro pedagogické pracovníky, ale učitelé jsou kostrou vzdělávání. Vnímám to jako řešení, které je v korelace i s tím, co jsme chtěli v minulém volebním období,“ uvedl.

ANO závazek dříve odmítalo

Podobný zákon měla Sněmovna na stole v létě roku 2021, ale tehdejší vládní ANO jej odmítlo. Tehdy do novely přidali závazek na fixaci platů všech pedagogických pracovníků ve výši 130 procent průměru pirátů a podporovala jej celá tehdejší opozice.

Odmítla jej tehdejší ministry-

ně financí Schillerová, která hrozila, že by to znamenalo přes 20 miliard korun navíc. „To by znamenalo tak výrazné škrty, že bychom museli snižovat platy ve veřejné sféře. Učitelům by rostly o osmnáct procent, ostatním by se snížily o patnáct,“ uvedla.

Vláda ANO a ČSSD, která za své volební období navýšila pla-

ty pedagogů o polovinu, rovněž tvrdila, že platy učitelů na úrovni 130 procent průměrné mzdy už skoro jsou. Opět se jednalo o rétorickou kličku. Platby učitelů bez asistentů a dalších pomocných sil se tomu blížily, ale při zahrnutí všech pedagogů, z nichž mnozí mají nižší platy, tomu tak zdaleka nebylo. V roce 2021 měly činit platy samot-

ných učitelů 48 444 korun, tedy 128 procent průměrné mzdy, ale v případě všech pedagogů to bylo 45 501 neboli 120 procent.

Fiala i Balaš škrtky podporují

Premiér Petr Fiala (ODS) se nad změnou postojí pětikoalice nepozastavil. „Úmysl od počá-

ku byl, aby se to týkalo jen učitelů. Je to logické,“ vysvětlil.

„Je to povolání, které má ve společnosti prestiž, ale nemá atraktivitu. Ten, kdo se chce věnovat učení, by měl mít jistotu, že bude patřit ke střední třídě a nedostane se do finanční tísň. Udělali jsme něco, co není úplně typické, garantovali jim 130 procent průměrné mzdy,“ dodal.

Výborný: Na nedostatek peněz si ředitelé nestěžují

Jiří Mach

Proč se koalice navzdory vlastnímu vládnímu prohlášení náhle rozhodla změnit rok slibovaný systém vyššího financování pedagogických pracovníků, poslal v rozhovoru pro Právo šéf klubu KDU-ČSL Marek Výborný.

■ Proč jste přišli s pozeměnovacím návrhem, který nejen připravil o garance pravidelného růstu mezd pedagogické pracovníky neučitelských pozic, ale zrušil i podmínu, že průměrné platy pedagogů mají činit 1,4násobek průměrné mzdy předminulého roku?

Koefficient 1,4 je podle mě nepraktické dávat do zákona. Vznikalo to v době, kdy tady byla stabilní inflace. Taky by se mohlo stát, že by za dva roky koefficient nastačil na to, aby učitelé měli v aktuálním čase 130 procent hrubé mzdy. Mohlo by to být jedenou 120, jindy 140 procent. Obojí je špatně, protože to bychom moheli měnit zákon a dát tam koefficient třeba 1,5.

Proto bylo dohodnuto i na koaliční úrovni s panem premiérem,

že v zákoně bude garance finančního objemu 130 procent, kterou rozdělí v rámci tarifů a odměn učitelům.

Bude to na odpovědnosti vlády, když bude schvalovat rozpočet, a na ministru školství, aby si to s ministrem financí dohodl tak, aby vláda respektovala, co má.

■ Takže vláda bude určovat objem financí podle predikcí?

To rozhodne vláda, když bude projednávat státní rozpočet.

■ Pak je v tom ale libovůle.

Není. Je dán jasný závazek 130 procent. Ve státní sféře se totiž obecně vypočítává podle posledního reálného čísla. Ale pokud se vláda dohodne, že to bude záviset na predikci, tak budíž. Je to její odpovědnost.

■ Ale tam taky není jistota, že se to skutečně na těch 130 procent vyplní, zatímco u koefficientu bylo jasné dáno, jak platy porostou.

Ano, ale opakuji, že by to pak mohlo klesnout ke 120 procentům. Ta inflace, co udělala teď, to znamená faktické znehodnocení koefficientu.

■ Ale zrovna právě teď mohla inflace vést k vyššímu růstu

průměrné mzdy, což by určovalo výši platů učitelů pro rok 2024.

A to je pak také o rozpočtové odpovědnosti.

■ Takže to byl ten důvod, proč jste s tím návrhem přišli?

Od začátku, když jsme psali

koaliční smlouvu a programové prohlášení, jsme mluvili o tom, že si učitelé zaslouží spravedlivé ohodnocení a že mají mít garantovaný objem v hodnotě 130 procent. Je pravda, že v prohlášení byly „pedagogičtí pracovníci“...

■ Rok to tam bylo napsané

a až dosud to nikdo nezpochybnil.

Připomněl bych, že úpravu podrobila ve školském výboru i opozice. Ale má mít garantovanou stejnou výši platu učitel i asistent pedagoga, trenér a vychovatel? V tom případě by měli garantovanou stejnou míru. Oni by ji nedostali, protože jsou v úplně jiné tarifní třídě, ale znamenalo by to, že by ředitel dostal výrazně větší balík peněz a ten by rozděloval a učitel by se dostal výrazně nad garantovaných 130 procent. Moc bych jim to přál, ale...

■ Ale přece se nebudavíme o tom, jestli se má mít učitel dobré nebo hůře, ale cílem je zajistit, že tam ti učitelé budou a nebudou hledat lukrativnější zaměstnání.

Za tři roky jsem nepotkal ředitelu, který by si stěžoval, že má málo peněz na platy. To je jedna z mála věcí, za kterou chválím minulou vládu, že tady dělala maximum a pozvedla platy vyučujících skoro na těch 130 procent.

A nemůže být naším ambicí to ještě zvyšovat, protože rozpočet je tvořen v nějakém kontextu. Je to spravedlivé a je to závazek, že

to udržíme. A máme tarifní tabulky, které zůstávají platné, a ředitel dostane peníze i na tarify a odměny pro neučitelské pozice. Jak si s celkovým objemem poradí, už je čistě na něm.

Vláda bude muset pamatovat na to, že nyní je průměrný plat vyučujících na 116 procentech průměrné mzdy, takže na ty platy bude muset jít podstatně více, a vláda to vý.

■ Avizoval jste i nové tarifní tabulky pro neučitelské pozice. Jak by měly vypadat?

Při politických jednáních jsem říkal, že musíme zajistit, aby nám ze škol neutiskali školní psychologové, kteří mezi neučitelské pozice patří. Předsedové koaličních stran zadali úkol ministerstvů školství a práce, aby připravila posun v platových třídách právě pro některé neučitelské pedagogické pozice, jako jsou školní psychologové, které dneska ve školách nutně potřebujeme.

■ A proč jste s tím přišli tak nenaďale?

Teprve minulý týden v úterý se to probíralo na jednání koaličních špiček. Bez jejich souhlasu bych nic předkládat nemohl.

Seniory ve firmách drží zkušenosti, příjem i zkrácená doba

Karolina Brodníčková

Udržet si práci by pro seniory u velkých zaměstnavatelů v ČR neměl být problém, tvrdí jejich centrály. Například v Agrofertu i v ČEZ se snaží nepřijít o starší pracovníky kvůli zkušenostem, které mladým chybí. Firmy nabízejí důchodcům, kteří si rádi přivydělávají, práci mentorů, pokladních, elektrikářů. Udržet si důchodek se snaží i školy.

Presto je lidí v důchodovém věku mezi zaměstnanci málo. Ne vždy jim totiž firmy jsou schopny nabídnout třeba zkrácenou pracovní dobu.

Anketu mezi českými zaměstnavateli Právo vytvořilo v reakci na plánované zvedání věku pro odchod do důchodu, které chystá vláda Petra Fialy (ODS).

Gerontoložka Iva Holmerová mínila, že pro zaměstnávání lidí se zvláštními potřebami, kam mohou senioři také patřit, je potřeba vytvořit na pracovišti

Zdravé dožítí je zhruba o 15 let v průměru nižší než naděje dožítí

Iva Holmerová,
gerontoložka

podmínky i upravit pracovní dobu, aby měli starší lidé například víc přestávek.

„Zdraví je samozřejmě individuální, takže mnozí jsou i ve vyšším věku fit duševně i tělesně. Dále je rozhodující socioekonomický status – vzdělanější lidé v kvalifikovaných povo-

láních pracují i nyní déle,“ sdělila Právou.

Zaškolují nové

Starší zaměstnance se snaží udržet například ČEZ. „V energetice hrájí významnou roli zkušenosti. Zvláště starší techniky s bohatými provozními zkušenostmi se proto snažíme udržet. Řada z nich pak funguje jako mentori a zaškolují nové pracovníky,“ uvedla Právou mluvčí ČEZ Alice Horáková.

„V našich systémech evidujeme aktuálně přes 200 zaměstnanců s nárokem na starobní důchod, přičemž více než polovina jich připadá na mateřskou společnost ČEZ, a.s.,“ dodala.

Loni společnost, která v roce 2021 hlásila 29 tisíc zaměstnanců, nabrala 20 zaměstnanců ve věkové kategorii 60–64 let

Ve věku 60 až 64 let bylo podle ČSÚ ekonomicky aktivních téměř 56 procent lidí. Nad 65 let jen 7,2 procenta, v roce 2012 to bylo 4,6 procenta.

pět ve věkové kategorii 65 let a více. „Oproti předchozímu roku šlo o nárůst – v roce 2021 jsme jich ve stejných věkových kategoriích přijali 10 a šest,“ doplnila Horáková.

Starší často dělají neoblíbenou práci

Agrofert hlásí, že z přibližně 31 tisíc zaměstnanců jich je osm procent starších 60 let. „V mnohých společnostech jsou právě tito senioři klíčovými profesionály, protože práce se zvýšily nebo na poli, tech-

nické profese, elektrikáři počínaři, strojními zámečníky konče, nejsou mezi mladými oblíbené,“ popsal Právou mluvčí Agrofertu Pavel Heřmanský.

„Bez našich seniorů bychom v řadě společností těžko fungovali. Pokud mají zájem pracovat na zkrácený úvazek, nikdo jim v tom nebrání, ba naopak. Jejich znalosti, dovednosti, lojalita, ochota a sounáležitost k firmě jsou ukázkové,“ dodal.

Okolo tříctí tisíc zaměstnanců má i Česká pošta, v kategorii 60 plus jich podle mluvčího Iva Vysoudila v administrativě zaměstnává 343 a v provozu 1168, v kategorii 65 plus už je to v administrativě jen 29 zaměstnanců a v provozu 184.

Bez ohledu na věk pří nabírá své zaměstnance i Tesco. „Jsme

rádi, že v našich řadách pracuje v pracovním poměru 210 kolegů ve věku 64 plus, z toho dva kolegové v IT oblasti a pět kolegů ve vedoucích nebo manažerských rolích. Nejvíce však zaměstnáváme tuto věkovou skupinu v provozovnách na pozici prodavač nebo pokladní (79 procent ze všech zaměstnaných v dané věkové skupině), o které je největší zájem,“ sdělil Právou mluvčí Michal Kuzmík. Většina, 140 seniorů z 210, pracuje právě na zkrácený úvazek.

Podobně je na tom i Lidl. Jak Právou řekla mluvčí Iveta Barabášová, nejčastěji tam důchodci pracují u pokladny a ve skladu a často na zkrácený úvazek. „Jsou to nejen lidé v důchodovém věku, ale také studenti, případně rodiče s malými dětmi,“ řekla Barabášová.